

TRÆ HUND STEN & STOF

Udsmykningsforslag til Ny Psykiatri Bispebjerg
Elisabeth Toubro

OM ET STEDSSPECIFIKT KUNSTVÆRK TIL NY PSYKIATRI BISPEBJERG

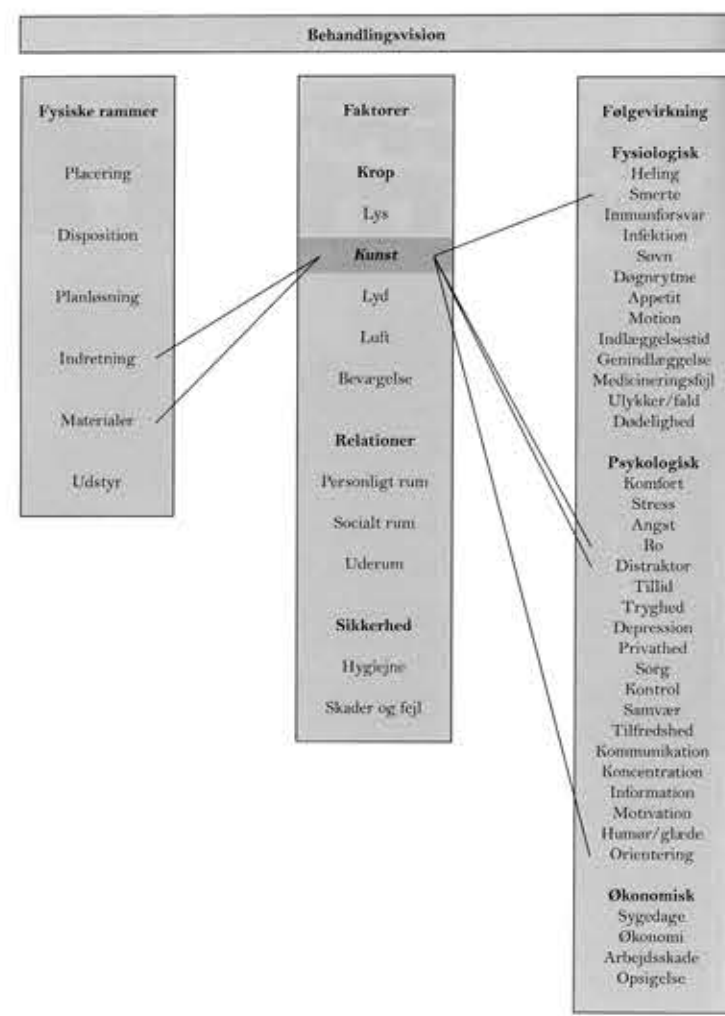
For at spore mig ind på en løsning af opgaven, startede jeg med at undersøge hvilke erfaringer og forskningsresultater, der findes, når det drejer sig om kunstens virkning på psykisk syge patienter og kunstens mulige helbredende evne. Det er ikke et felt der er beskrevet i forskningen i Danmark. Jeg har derfor opsøgt erfarne psykiatere for at bede dem om at dele deres erfaringer med mig. Desuden har jeg undersøgt og besøgt teraphaver, fordi man der har erfaringer med mennesker, der befinder sig i en stærkt stresset situation, som man forsøger at hjælpe ved blandt andet at skabe omgivelser, der virker helende på dem.

Bogen "Helende arkitektur" udgivet på Aalborg Universitetsforlag er et videnskabeligt litteraturstudie, der omhandler forskning omkring de fysiske rammer og arkitekturens betydning for patienters, pårørende og personales heling, stressreduktion og velværeoptymering. Bogen omhandler kun sporadisk psykisk syge patienter, men den er alligevel inspirerende at tage udgangspunkt i, fordi det virker oplagt at fænomener som lys, lyd, bevægelse, sociale rum kontra private rum og kunst, også er vigtige elementer at forholde sig, når det drejer sig om psykiatriske patienter.

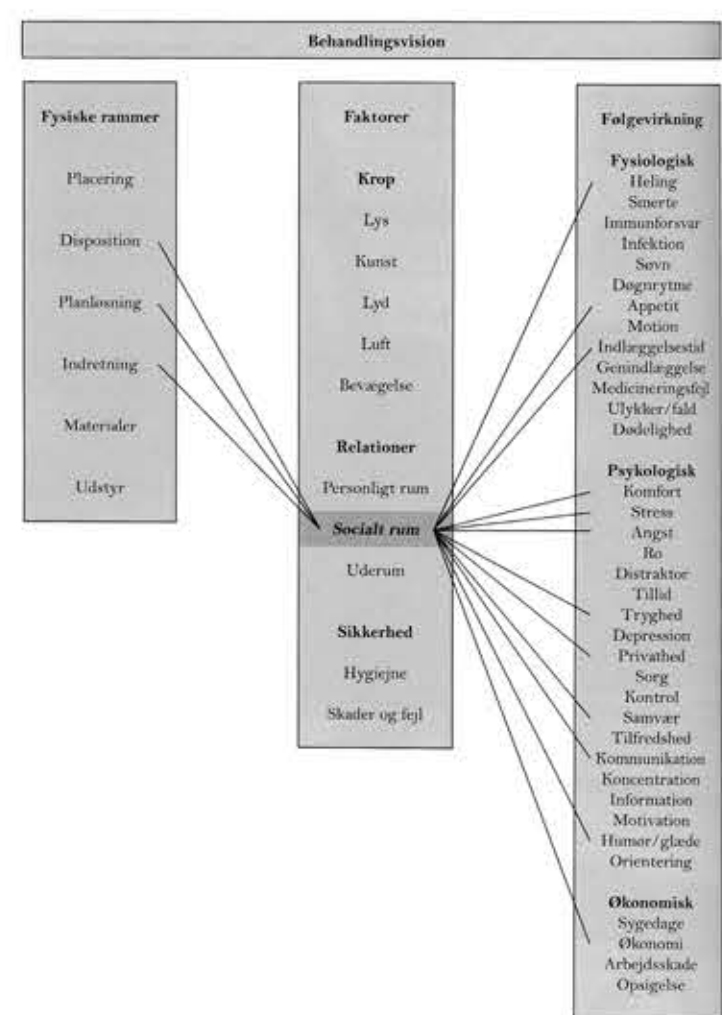

Anne Kathrine Frandsen
Camilla Byhl
Mette Beilund Følmer
Lene Beeson Fisk
Tina Bergstrand Olsen
Sidsi Egholm Sørensen
Michael Mullins

AALBORG UNIVERSITETSFORLAG

Jeg har holdt møde med speciallæge i psykiatri Anne Lindhardt. Anne Lindhardt er i dag formand for psykiatrifonden. Desuden har jeg holdt møde med psykiater Joakim Knop som er forhenværende overlæge i psykiatri på Gentofte hospital og billedkunstner. Mine spørgsmål til dem begge var: Selvom psykisk syge patienter er meget forskellige, er der så noget generelt man kan sige om deres forhold til de fysiske omgivelser?

Hvordan virker billeder eller kunstneriske objekter på psykiatriske patienter? Er der billeder, skulpturer eller interiører der har en beroligende virkning på psykisk syge mennesker? Er der noget der kan virke fremmede på en helbredelsesproces? Og kan kunst have en positiv indvirkning på psykisk syge mennesker? Psykiater Anne Lindhardt svarede blandt andet at "god kunst kan betyde, at den psykiatriske patient får en følelse af at blive taget godt imod".

Douce, blide farver der virker venlige og beroligende er vigtige. De indlagte oplever ofte at være i et kaos. At krop og sjæl er i opløsning. Derfor er rammen omkring billeder vigtig. Den virker samlende. De indlagte er lukket inde og det giver en følelse af klaustrofobi. Anne Lindhardt lagde vægt på at kunsten kunne stimulere nysgerrigheden, og det kunne være vigtigt som modvægt til det faktum at patienten er frihedsberøvet.

FORSLAGET

Naturen og haveanlægget er det samlende element både i det historiske og det nye Bispebjerg. Adgang til haverne er en af de store værdier ved hele området på Bispebjerg hospital. I den kunstneriske udsmykning vil jeg føre den værdi helt ind på sengeafsnittene. Udsmykningen falder i to hovedtemaer. Et tema som på forskellig vis trækker naturelementer ind på sengeafsnittet, for at give associationer til fænomener vi alle føler os fortrolige med, og som er rogivende.

Med det andet tema forsøger jeg at bygge hjemmelighedszoner. I hjemmelighedszonerne skal der skabes en følelse af at man ikke er på et upersonligt hospital, men at der, med små midler, er skabt en hjemligere stemning. Samtidig vil der skabes rum, der er forskellige og som vil være med til at definere, hvor man befinder sig og hvordan man finder rundt.

Gennem den kunstneriske bearbejdning af sengeafsnittene vil jeg i begge tilfælde aktivere de tre sanser: *Følesansen, Synssansen og Høresansen.*

TEMA 1.

Naturelementerne:
Træstammesøjlerne,
Stenen og Hunden.

Træstammesøjlerne. Træstammerne er placerede så de indgår i bygningen, som en del af konstruktionen. Associationerne henleder tankerne på skov. Barkens struktur er kendt og appellerer til vores erindringer. Træer repræsenterer naturen og det langsomt voksende liv.

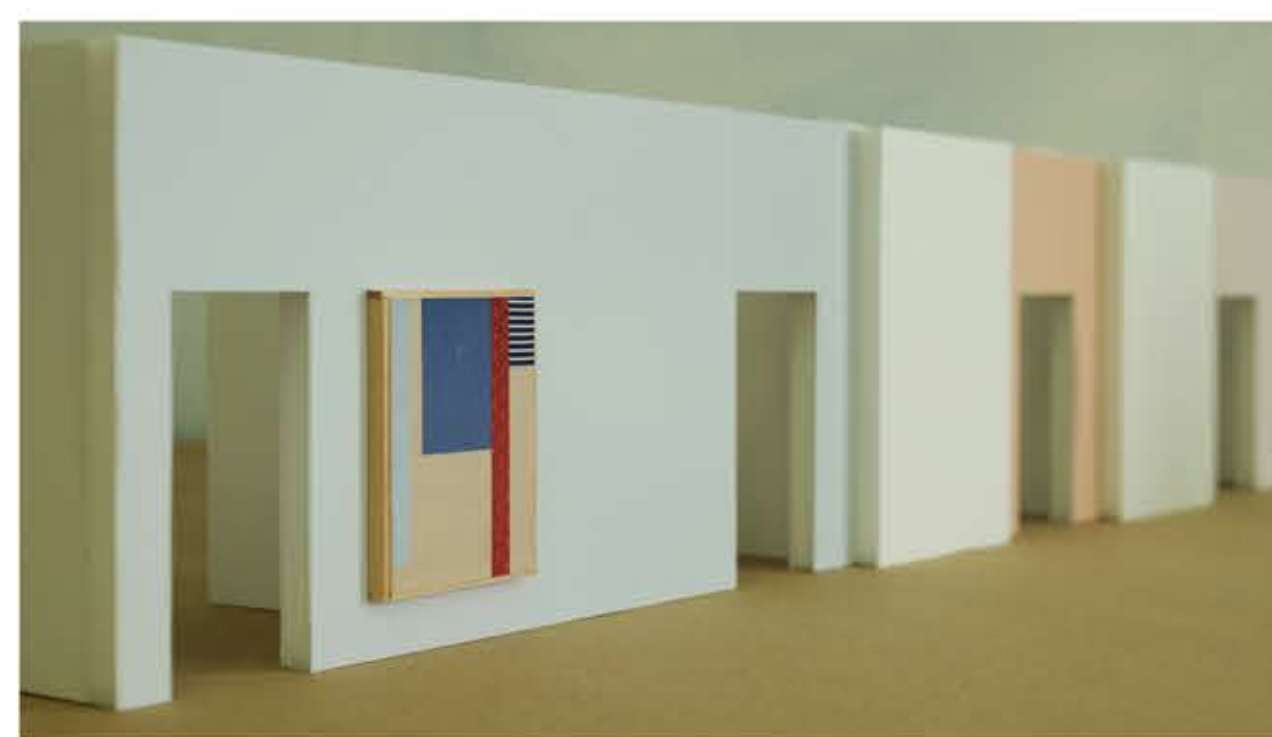

Træstammesøjlerne er udført som direkte afstøbninger af træstammer i hård gips. De er indfarvede så de fremstår lettere marmorerede. Det er kunstneriske elementer der både fremstår kendte og som kunstværker.

Stenen er hentet i en grusgrav og fremstår som en natursten. Den er urokelig, nærværende og sig selv. Her har stenen samme funktion som i Japanske haver. Hunden er tænkt som et trygheds skabende element. De bløde former appellerer til det taktilt møde med omverdenen, og den sovende hund er indbegrebet af nærhed og tryghed som "menneskets bedste ven". Hunden er skåret i kirsebærtræ eller anden træsort. Den er fæstet til hjørnet af træbænken så man kan sidde ved siden af den. Den er fastgjort i bænken så den ikke kan fjernes.

Eksempel på marmorering

Stofcollagerne appellerer til følesansen og synssansen. Opsat på lyddæmpende plader vil de zendre lydtæppet omkring nicherne i glasvægen ud mod gårthaven. Det er vigtigt at det er abstrakte billeder og at der er ikke nogen symmetri. Billederne skal være så enkle, at de psykiatriske patienter ikke skræmmer sig af dem. Med øjet kan man også føle stofligheden som en nærhed. Farverne skal være blide. Kompositionen er inspireret af Japans tankegang. Stofcollagerne har en kraftig ramme af egetræ der dels afgrænser dem, dels fæster dem mod væggen, så de ikke kan rives dem ned.

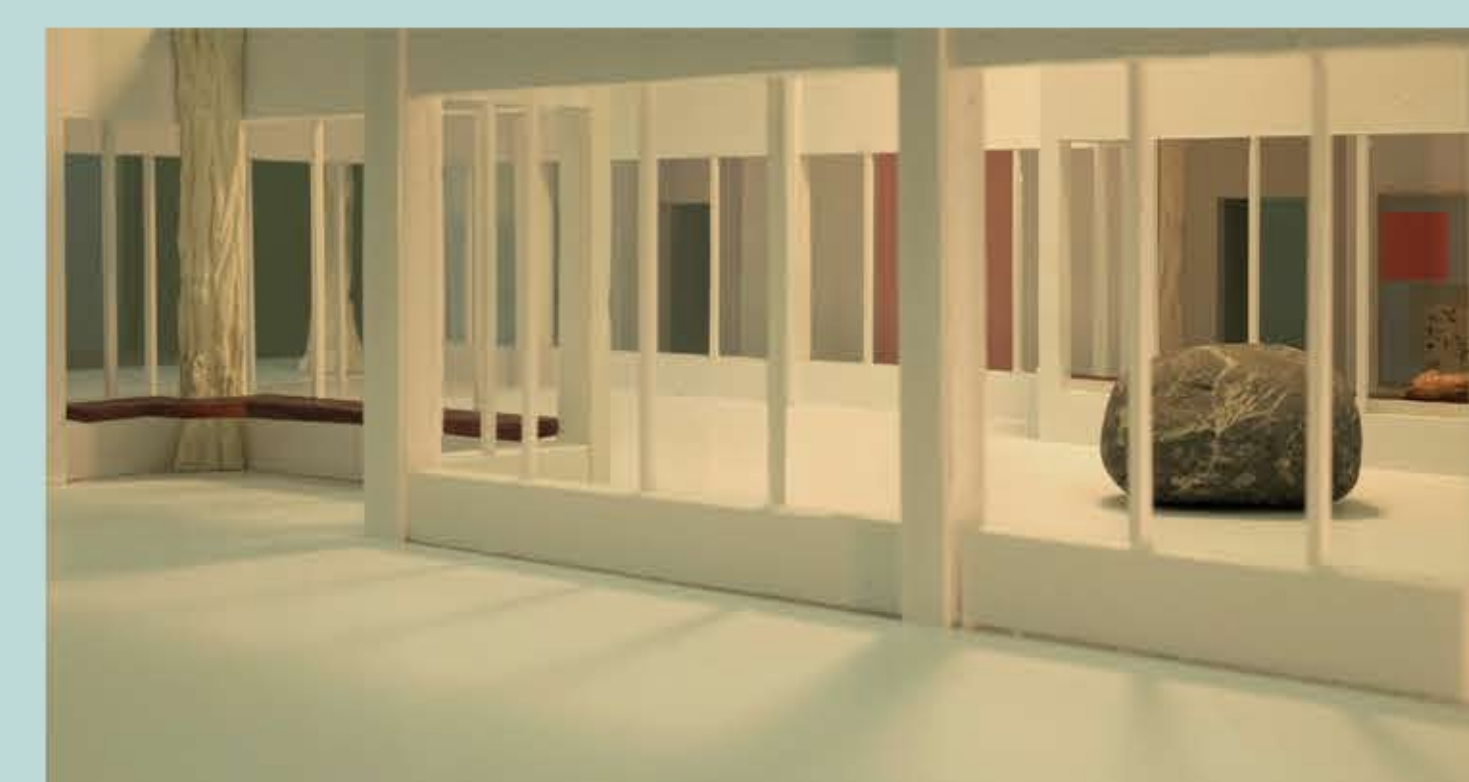
Indgangspartierne ind til sengestuerne er bemalede i blide farver, der er afledt af de stofcollager, der hænger i forbindelse med nicherne.

TEMA 2.

Hjemmelighedszonerne: Stofcollagerne, Farvelægning af indgangspartierne til sengestuerne og Nichernes træbænke.

Træbænkene gør det muligt at sidde i nicherne og kigge ud i gårthaven. Eventuelt med en samtalepartner. Træ er et varmt materiale at sidde på, det er blødt og rart at røre ved. Træbænkene udskæres i en bæredygtig træsort, såsom mahogni, kirsebærtræ eller lignende træsort, som har en glød. Dette for at understrege det hjemlige. Bænkene fæstes i den indre facade mod gården i de tre nicher.

Træbænkene gør det muligt at sidde i nicherne og kigge ud i gårthaven. Eventuelt med en samtalepartner. Træ er et varmt materiale at sidde på, det er blødt og rart at røre ved. Træbænkene udskæres i en bæredygtig træsort, såsom mahogni, kirsebærtræ eller lignende træsort, som har en glød. Dette for at understrege det hjemlige. Bænkene fæstes i den indre facade mod gården i de tre nicher.